

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.IX.30.468/2008/7.szám

A Magyar Köztársaság Nevében !

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Komáromy Izabella ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Köteles György ügyvéd által képviselt alperes ellen 15,275.931 Ft és járulékai megfizetése iránt - megismételt eljárásban - a Fővárosi Bíróságnál 16.G.40.212/2007. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.095/2008/6. számú ítéletével befejezett perében, az említett jogerős ítélet ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.095/2008/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 180.000 (Egyszáznolcvanezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

A le nem rótt felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az A. Vállalat az alperesi jogelőd ÁVÜ határozata alapján 1993. szeptember 1-jei hatállyal részvénytársasággá alakult át. Az 1993. június 30-án készült átalakulási vagyonmérleg-tervezet rögzítette, hogy a Vállalat ingatlanai közül az ÁVÜ az átalakulással egyidejűleg elvonja az állam tulajdonában, de a Vállalat kezelésében álló ingatlant. A Vállalat 1995. augusztus 21-én felszámolás alá került, és a felszámolási eljárásban a felszámoló a

hitelezői igénybejelentéssel élő Ag. Rt-t és az A. Rt-t is hitelezőként nyilvántartásba vette. (A Vállalat jogutódjaként alapított részvénytársaság cégbejegyzési kérelmét a cégbíróság 1995. november 10-én jogerőre emelkedett végzésével elutasította.) A felszámoló bíróság 1997. október 7-én kelt végzésével jóváhagyta a felszámoló által beterjesztett közbenső felszámolási mérleget. A végzés indokolása azt is tartalmazta, hogy a felszámoló, "mivel az adós rendelkezésre álló vagyona várhatóan a felszámolási költségek kiegyenlítésére sem nyújt fedezetet, így vagyonfelosztási javaslatot nem terjesztett elő". 2002. december 12-én kelt nyilatkozatában a felszámoló a hitelezőkkel közölte, hogy az "f" és "g" kategóriába tartozó követelések, mint behajthatatlan követelések, kivezethetők a számviteli nyilvántartásból, mert azok tekintetében az eljárás során törlesztésre nem került sor és ez a jövőben sem várható.

A felperes 2002. december 20-án előterjesztett keresetében - arra hivatkozva, hogy engedményezési láncolaton keresztül megszerezte az Ag. Rt-nek és az A. Rt-nek a vállalattal szembeni követeléseit, és az alperes kezési felelőssége alapján köteles helytállni e követelések kielégítéséért, 15,375.931 Ft tőke és ennek kamatai tekintetében kérte az alperes marasztalását. Az alperes - elsődlegesen elévülésre hivatkozva - a kereset elutasítását kérte.

A másodfokú bíróság 2005. április 8-án meghozott végzésével az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét, 2007. január 12-én meghozott végzésével pedig az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban meghozott, az alperest marasztaló ítéletét helyezte hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. Az utóbbi 2007. január 12-én meghozott 3. sorszámú végzés indokolásában kifejtette, hogy a felperes csak a felszámoló 2002. december 12-ei tájékoztatása alapján szerzett egyértelmű, hiteltérdemlő tudomást követelésének a főadóssal szembeni behajthatatlanságáról, így az elévülés nyugvása csak 2002. december 12-én szűnt meg. A felszámoló bíróság 1997. október 7-ei végzéséhez ilyen hatás nem fűződhett, a kereset benyújtására tehát az elévülési határidő letelte előtt került sor.

Az ezt követően megismételt eljárásban a felperes keresetét 9,893.403 Ft tőkére és ennek kamataira leszállította. Az alperes ellenkérelme a leszállított kereset elutasítására irányult, és védekezésében ismét hivatkozott a követelés elévülésére.

Az elsőfokú bíróság 5. sorszámú ítéletével a főkövetelést teljes mértékben, a késedelmi kamatkövetelést csak részben találta alaposnak. Az alperest 9,893.403 Ft és ennek 2002. december 20-tól járó kamataiban marasztalta, míg az ezt meghaladó keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában utalt arra is, hogy a

másodfokú bíróság 3. sorszámú végzése megállapította, hogy a felperes követelése nem évült el.

Az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésével szemben a felperes nyújtott be - az alperes kereset szerinti marasztalása érdekében - fellebbezést, míg az alperes - hivatkozva a követelés elévülésére - a fellebbezésében az első fokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte.

A másodfokú bíróság az alperes fellebbezését megalapozatlannak, a felperes fellebbezését pedig részben megalapozottnak találta. Az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperest 9,781.608 Ft tőkében, továbbá ennek az első fokú ítéletben írtaktól eltérő kezdő időponttól és eltérő mértékben járó kamataiban marasztalta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indokolása szerint a közbenső felszámolási mérleget jóváhagyó 1997. október 7-ei végzés csupán a felszámoló vélekedését tartalmazza, a végzés nem tett határozott megállapítást a hitelezői követelések sorsára nézve, tehát annak alapján a teljes követelés behajthatatlanságát megállapítani nem lehetett, ahhoz az elévülés nyugvásának megszűnése nem volt kapcsolható. Az elévülés nyugvása csak 2002. december 12-én szűnt meg, mert a felperes igazolható módon csak ekkor értesült a felszámolótól a követelés behajthatatlanságáról. A keresetlevelet tehát határidőn belül nyújtotta be a felperes.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és helyette - az elévülési szabályok helyes értelmezése mellett - a felperes keresetét elutasító új határozat meghozatalát kérte.

Előadása szerint a jogerős ítélet az elévülés nyugvásának megszűnése kérdésében a jogszabállyal, az ítélkezési gyakorlattal, valamint az 1/2007. PJE határozattal ellentétes álláspontot foglalt el. A felek között nem volt vitás, hogy az elévülés nyugvása akkor kezdődött, amikor a főadós ellen a felszámolási eljárást elrendelték, csupán az volt vitatott, hogy mikor szűnt meg a kezessel szembeni igényérvényesítés akadálya, azaz mikor értesült a felperes arról, hogy a követelés a főadóssal szemben - amely elleni felszámolási eljárás jelenleg is folyamatban van - behajthatatlan. Tévesen köti a jogerős ítélet a felszámoló 2002. december 12-ei értesítéséhez a követelés teljes bizonyossággal való behajthatatlanságát, mert ez az értesítés semmi újat nem tartalmaz a felszámoló bíróság 1997. október 7-ei végzésében írtakhoz képest, csupán megismétli azt amit már a közbenső mérlegből is tudni lehetett. A közbenső mérleget jóváhagyó végzés indokolásában írt az a mondatrész, hogy az adós rendelkezésére álló vagyona várhatóan a felszámolási költségek kiegyenlítésére sem nyújt fedezetet, azt jelenti, hogy sem az "a", sem az azt követő "b"- "g" kategóriás követelések vonatkozásában nincs az adósnek fedezete. Ez

"ugyanolyan erős vagy gyenge védekezés" volt, mint amit a felszámoló az 5 évvel későbbi értesítésben adott, nem beszélve arról, hogy a korábbi "vélekedést" a bíróság közokiratba foglalta, míg az utóbbit nem. A felperes a közbenső mérleg ellen nem élt kifogással, a bíróság jóváhagyó végzése ellen nem nyújtott be fellebbezést. A felszámoló 2002. december 12-ei nyilatkozata csak megerősítette azt, amit a közbenső mérleg tartalmazott, azaz, hogy az adós rendelkezésre álló vagyona nem nyújt fedezetet a felperes "f" és "g" kategóriás követeléseire.

A jogerős ítélet nem adott magyarázatot arra, hogy miért irreleváns a nyugvási helyzet megszűnése tekintetében a felszámoló által készített közbenső mérleg, az azt jóváhagyó jogerős végzés, és a felperes jogelődje részére megküldött behajthatatlansági nyilatkozat. Arra sem adott magyarázatot, hogy miért bír mindent eldöntő hatással a felszámoló 5-6 évvel későbbi, a per megindítása előtti nyilatkozata.

Azonos tényállás mellett a Legfelsőbb Bíróság behajthatatlanságot állapított meg Gfv.X.30.163/2007/7. számú végzésében egy közbenső mérlegre alapítva, de például Gfv.IX.30.155/2008/6. számú végzésével ilyen hatást csak a felszámolói zárómérleget jóváhagyó bírói végzés jogerőre emelkedésének tulajdonított. Többféle értelmezésre az 1/2007. PJE, az EBH 2005/1/1217. számú elvi határozat és a BH 2005/9/327. alatti határozatok is lehetőséget adnak, de a tartalmukban azonos felszámolói nyilatkozatok között nincs helye megmagyarázhatatlan különbségteleknek.

A felperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Arra is hivatkozott, hogy ha az elévülés nyugvása valóban megszűnt volna 1997. október 27-én, a követelése akkor sem évült el, mert azt még az elévülési időn belül az alperesnek elküldött 1998. július 27-ei felszólító levelével megszakította és ezt követően a keresetindítás idejéig az elévülés nem következett be.

Az alperes észrevételezte, hogy e tényt és ennek bizonyítékait csak a másodfokú eljárás során említette a felperes, ezért sem a fellebbezési szakban, sem a felülvizsgálati eljárásban ezek vizsgálatára nincsen lehetőség.

A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem minősül jogszabálysértőnek.

A Ptk. 326.§ (2) bekezdése értelmében az elévülés nyugvását eredményezi minden olyan körülmény, amely miatt a jogosult követelését menthető okból nem tudja érvényesíteni. A Legfelsőbb Bíróságnak a mögöttes felelősségről szóló 1/2007. számú PJE határozata 4. pontja kimondta, hogy a mögöttes felelős személlyel szemben a követelés elévülése a főkötelezettől való behajthatatlanság igazolt megállapíthatóságáig nyugszik, a mögöttes felelős helytállási kötelezettsége az elévülés nyugvásának

megszűnésével nyílik meg, és ez időponttól számított egy éven belül érvényesítheti a hitelező a főkötelezettrel szemben el nem évült követelést a mögöttes felelős személlyel szemben. A felülvizsgálati kérelemben írtak alapján abban a kérdésben kellett a Legfelsőbb Bíróságnak állást foglalnia, hogy jogszabálysértően állapította-e meg a jogerős ítélet azt, hogy a perbeli kereset benyújtására 2002. december 20-án az elévülés nyugvásának megszűntétől számított egy éven belül került sor, ezért a felperes nem elévült követelést érvényesített keresetében. A jogvita elbírálása során annak volt döntő jelentősége, hogy a felszámolási eljárás adatai alapján a főkötelezettől való behajthatatlanság mely időpontban vált bizonyossá. Miután általános érvennyel, valamennyi felszámolás alatt álló adós vonatkozásában egységesen nem lehet megállapítani, hogy ez a mozzanat a felszámolási eljárás mely szakaszához köthető, a bíróságnak e kérdésben a felek előadása és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékok megfelelő értékelése, mérlegelése alapján kellett állást foglalnia.

A felperes - amelynek terhére esett annak bizonyítása, hogy keresetét az elévülési határidőn belül terjesztette elő -, keresetéhez F/17. szám alatt csatolta a felszámoló 2002. december 12-ei nyilatkozatát, mely nemcsak azt mondta ki, hogy a felszámolási eljárásban az "f" és "g" kategóriába sorolt hitelezői igényekre - így a felperesi igényekre - a felszámolás kezdő időpontja óta nem történt törlesztés és ez a továbbiakban sem várható, hanem azt is, hogy az e körbe tartozó követelések, mint behajthatatlan követelések, a nyilvántartásból kivezethetők. Az nem vitatható, hogy e nyilatkozat megtételével az alperessel szembeni, vagyonelvonáson alapuló követelés érvényesíthetősége megnyílt, az alperes ez időponttól kezdődően már sortartási kifogással nem élhetett, véglegesen eldőlt ugyanis, hogy a felperes követelése nem térül meg a felszámolás alatt álló főadós vagyonából. Ezt a tényt az alperes sem vitatta.

Az alperes azonban felülvizsgálati kérelmében azt állította, hogy már évekkel a felszámoló 2002. december 12-ei nyilatkozata előtt is bizonyossá vált, hogy a felperes követelésének kielégítésére a felszámolási eljárásban nem kerülhet sor, ugyanis a főadóssal szembeni behajthatatlanságot a felszámoló bíróság 1997. október 7-én kelt, a közbenső felszámolási vagyonmérleget jóváhagyó végzésének indokolása - mely tartalmát tekintve azonos volt a 2002. december 12-ei nyilatkozattal - is megfelelően igazolta. Az alperes ezzel az állításával lényegében azt állította, hogy a másodfokú bíróság a tényállás megállapításakor és a bizonyítékok mérlegelésekor a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütközően járt el.

A Legfelsőbb Bíróság szerint az iratellenességet sem tartalmazó jogerős ítélet vonatkozásában nem lehet megállapítani, hogy az a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésén alapulna, vagy logikai ellentmondásokat tartalmazna. A felszámoló bíróság 1997. október 7-ei végzése alig 2 évvel a felszámolás kezdő időpontja

után született, és annak indokolása ugyan valóban tartalmazta azt, hogy az adós rendelkezésére álló vagyon "várhatóan" a felszámolási költségek kiegyenlítésére nem nyújt fedezetet, de ezt teljes bizonyossággal nem állította. A kialakult bírói gyakorlat szerint pedig - ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.346/2007/6. számú és Gfv.IX.30.155/2008/6. számú határozata is tartalmazta - a behajthatatlanság akár részbeni bizonytalanságát és az ezt megalapozó sortartás kifogásának a lehetőségét is a teljes követelés érvényesíthetőségét akadályozó menthető oknak kell tekinteni. Annak megállapításánál, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megsértése nélkül állapította meg, hogy az alperes helytállási kötelezettségének megnyíltát nem váltotta ki a felszámoló bíróság 1997. október 7-én meghozott végzése, a Legfelsőbb Bíróság döntő jelentőséget tulajdonított a felperes keresetéhez F/18. szám alatt csatolt, az alperes jogelődje által írt, 1999. február 23-ai keltezésű levelet. E levélben az alperes a felperes "korábbi igénybejelentő leveleire" válaszolt. Abban azt jelentette ki, hogy a vagyonelvonásból eredő kezesi felelősségének jogalapját nem vitatja, álláspontja szerint azonban a kezesi felelősség alapján keletkező igények érvényesítésére "csak a felszámolási eljárás lezárását követően kerülhet sor, mivel a felszámolási zárómérleg és zárójelentés elkészültéig előfordulhatnak olyan előre nem látható események, amelyek befolyásolhatják a hitelezői igények kielégítésének mértékét és ezáltal a kezesi felelősség alapján kifizetendő összeget". Mindezekre tekintettel azt kérte, hogy csak a felszámolási zárómérleg elfogadását követően érvényesítsék a kezessel szembeni követelésüket. Az alperes jogelődje tehát még több mint egy évvel a felszámoló bíróság 1997. október 7-ei végzésének meghozatala után sem találta úgy, hogy a felperes teljes követelése tekintetében már bizonyossá vált volna, hogy abból mennyi térül meg és mennyi nem térül meg a felszámolás alatt álló főadós vagyonából. Holott arról, hogy a felperes hitelezői igényét a felszámoló várhatóan meg nem térülő igényként kezelte az 1998. július 6-ai válaszleveléből kitűnően tudott. A levél tartalma alapján a felperesnek azzal kellett számolnia, hogy a kezessel szembeni igényérvényesítés esetén a kezes sortartási kifogással él.

Az elévülés akkor sem következett volna be, ha az elévülés nyugvása 1997. október 7-én megszűnt volna. A felperes az első fokú eljárásban két olyan levelet is csatolt, amely bizonyította, hogy az alperest a teljesítésre felszólította. A levelek csatolásával ezt a tényt már az első fokú eljárásban bizonyította. Ennek jogi következményeit azonban az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták. Az alperes által 1998. július 6-i keltezésű válaszleveléből kitűnően a felperes 1998. június 16-án kelt levelével már felhívta a perbeli követelés teljesítésére. Az alperes 1999. február 23-ai válaszleveléből is az tűnik ki, hogy a felperesnek ezt megelőzően több igénybejelentő levelét is kézhez vette az alperes.

A Legfelsőbb Bíróság 1/2007. PJE számú jogegységi határozata értelmében a kölcsönkövetelés elévülése, amelyért sortartásos kezesként az alperesnek helyt kellett állnia 1994. február 28-án - a hitel lejáratakor - kezdődött mint a főadóssal, mind az alperessel szemben, az öt éves elévülési határidőt tehát 1999. február 28-án telt volna el. Az alperessel szembeni követelés elévülésének a nyugvása 1995. augusztus 21-én megkezdődött és az alperes álláspontja szerint 1997. október 7-én megszűnt. A jogegységi határozat 4. pontja értelmében az elévülés nyugvása kizárja az elévülés megszakadását. A perbeli esetben azonban az alperes szerint az elévülés nyugvása megszűnt, ekkor viszont az elévülés tovább folyt abból még 16 hónap volt hátra. A még hátralévő elévülési idő alatt a felperes felszólító levelei 1998-ban többször is megszakították az elévülést a Ptk. 327.§ (1) bekezdése értelmében, az újra kezdődött elévülési idő tehát 2002. december 20-án a keresetindításkor nem telt el.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az alperes eredménytelen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése, 78.§ (1) bekezdése és a 8/2002. (III. 30.) IM rendelet 3.§-a alapján kötelezte a felperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült - ÁFA-val növelt összegű - felülvizsgálati perköltségének megfizetésére. Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2009. február 3.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
öngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hitelélül:

(Hajdu Mihályné)
bírószági írnök